

PIAȚA MONETARĂ

Piața monetară este spațiul economic în care se întâlnește cererea cu oferta de monedă (de bani). Baniii reprezintă un instrument general acceptat ca mijloc de plată și de schimb într-un spațiu economic dat.

De-a lungul existenței lor, **baniii** au îmbrăcat mai multe **forme**:

- Trocul- schimbul unui bun cu alt bun
- Monedele
- Bancnotele
- Ceurile, cambia, biletele la ordin
- Baniii scripturali

Baniii îndeplinesc următoarele **funcții** în economie:

- **Măsură a activității economice**- cheltuieli, venituri, fluxuri economice.
- **Unitate etalon**- unitate monetară proprie fiecărei țări sau spațiu economic (leu, euro, dolar).
- **Mijloc de plată**- obligațiile, datoriile, agenților economici sunt evaluate și stinse în bani.
- **Mijloc de schimb**- permit derularea operațiunilor de vânzare-cumpărare.
- **Formă a avuției**- facilitează crearea de rezerve ce oferă posesorului lor putere economică.

Pentru a-și îndeplini funcțiile, banii trebuie să existe în economie astfel este necesar să fie emiși și puși în circulație într-o anumită cantitate. Cantitatea de bani aflată în circulație într-o economie la un moment dat reprezintă **masa monetară**. Masa monetară este formată din două componente: numerar (monede și bancnote) și scriptural (bani de cont).

$$M = N + S$$

M= masa monetară

N= numerar; creat doar de Banca Centrală (de emisiune)

S= Scriptural; creat de Banca Centrală și de băncile comerciale sau alte instituții financiar bancare; majoritar în economia actuală.

Numerarul și scripturalul îndeplinesc același rol în economie, se pot suplini și se transformă una în cealaltă.

Exemplu de situație economică în care cele două componente se pot transforma una în cealaltă:

T0: $N_0 = 2\ 000$ lei, $S_0 = 8\ 000$ lei $\Rightarrow M_0 = 10\ 000$ lei

T1: se constituie un depozit bancar în valoare de 1 000 lei $\Rightarrow N_1 = N_0 - \text{depozit} = 1\ 000$ lei

$S_1 = S_0 + \text{depozit} = 9\ 000$ lei

$M_1 = 10\ 000$ lei

Mărimea masei monetare este rezultatul nevoilor de bani generate de tranzacțiile din economie, astfel depinde de volumul bunurilor marfare tranzacționate și de viteza de circulație a banilor.

$$M = P \times Q / V$$

P= nivelul mediu al prețurilor

Q= volumul bunurilor tranzacționate

V= viteza de rotație a banilor (numărul mediu de operațiuni de plată și de schimb la care participă o unitate monetară într-o perioadă determinată de timp)

PxQ= cererea de bani; volumul valoric al bunurilor tranzacționate

MxV= oferta de bani

Între modificarea vitezei de rotație a banilor și evoluția masei monetare există o relație negativă, inversă, de sens opus.

Între modificarea volumului valoric al bunurilor tranzacționate și evoluția masei monetare există o relație pozitivă, directă, de același sens.

În funcție de evoluția prețurilor într-un spațiu economic, de-a lungul unei perioade de timp, valoarea banilor poate varia, determinându-se **puterea de cumpărare a banilor sau a unei unități monetare (Pcb)**. Astfel, între modificarea prețurilor și evoluția puterii de cumpărare a banilor există o relație negativă.

$$Pcb = 1/P$$

Cererea de monedă provine din partea agenților economici care, într-o anumită perioadă de timp, cheltuiesc mai mult decât resursele bănești proprii, fiind nevoiți să contracteze împrumuturi pentru a-și putea desfășura activitatea economică:

- ✚ **Întreprinderile** pentru finanțarea activității economice
- ✚ **Populația** pentru diferite proiecte personale
- ✚ **Trezoria sau tezaurul** pentru finanțarea deficitului bugetar (cheltuieli mai mari decât veniturile)
- ✚ **Bănci și alte instituții financiare** care au nevoie de credite.

Oferta de monedă provine din partea agenților economici care au resurse bănești temporar disponibile:

- ✚ **Băncile comerciale, casele de economii și de pensii, societățile de asigurare, alte instituții financiare nebancare**
- ✚ **Trezoria sau tezaurul** dacă au excedente
- ✚ **Populația**
- ✚ **Banca centrală (de emisiune)** pentru finanțarea băncilor care au nevoie de credite și pentru acoperirea deficitului bugetului de stat.

Facilitând întâlnirea dintre cererea și oferta de bani, **rolul pieței monetare** se manifestă în două direcții: **compensarea excedentului cu deficitul de monedă și reglarea cantității de bani aflată în circulație în economie.**

Prețul tranzacțiilor pe piața monetară este reprezentat de **dobândă**.

Concurența pe piața monetară este o concurență **imperfectă**.

Aplicații:

- 1. Punctul de plecare pentru existența banilor a fost apariția:** a) monedelor de aur și argint; b) bancnotelor c) monedei scripturale; d) schimbului.
- 2. Creează masă monetară:** a) doar banca centrală; b) doar băncile comerciale; c) banca centrală și băncile comerciale; d) guvernul.
- 3. Numerarul se transformă în bani scripturali prin:** a) depunerea numerarului într-un cont bancar; b) ridicarea numerarului dintr-un cont bancar; c) acordarea de către o bancă a unui credit în numerar; d) schimbarea valutei în lei.
- 4. În perioada contemporană, masa monetară este formată, în cea mai mare parte, din:** a) monede metalice; b) bancnote; c) bani scripturali; d) numerar.

5. Valoarea banilor reprezintă cantitatea de bunuri care poate fi cumpărată cu: a) o unitate monetară; b) masa monetară; c) numerarul în circulație; d) moneda scripturală.

6. Cererea de monedă provine de la: a) banca centrală; b) agenții economici cu nevoi de finanțare; c) agenții economici care cheltuiesc mai puțin decât lichiditățile proprii; d) bănci și alte instituții financiare cu disponibilități temporare.

7. Oferta de monedă provine de la: a) agenții economici care cheltuiesc mai mult decât lichiditățile proprii; b) agenți economici cu nevoi de finanțare; c) banca centrală (de emisiune) și agenții economici cu disponibilități temporare; d) deficitul trezoreriei.

8. Atunci când masa monetară este de 20.000 miliarde u.m., iar volumul valoric al tranzacțiilor de 80.000 miliarde u.m., viteza de rotație a banilor este: a) 0,25; b) 1; c) 4; d) 0,5.

9. Dacă prețurile cunosc o reducere generalizată de 25%, puterea de cumpărare a monedei: a) crește cu 20%; b) scade cu 25%; c) crește cu 33,33%; d) nu se modifică.

10. Masa monetară crește cu 26%, iar prețurile cresc cu 20%. Dacă viteza de rotație monedei este constantă, atunci volumul bunurilor tranzacționate: a) crește cu 5%; b) scade cu 26%; c) crește cu 26%; d) nu se modifică.

Rezolvare:

1. d

2. c

3. a

4. c

5. a

6. b

7. c

8. c $V = PQ/M = 80\,000/20\,000 = 4$ rotații

9. c $I_{pcb} = 1/IP \times 10\,000 = 1/75 \times 10\,000 = 133,33\% \Rightarrow P_{cb}$ crește cu 33,33%

10. a $IQ = IM \times IV/ IP = 126 \times 100/ 120 = 105\% \Rightarrow Q$ crește cu 5%

Resurse suplimentare:

O scurtă istorie a banilor: <https://www.descopera.ro/cultura/8901194-o-istorie-a-banilor-de-la-coltii-de-caine-la-conturile-virtuale>

Fimul "In time": <https://www.imdb.com/title/tt1637688/>